

# TŮLAVÉ TENISKY V MEXIKU



Lukáš Lucky Lučeníč





[www.tulave-tenisky.sk](http://www.tulave-tenisky.sk)

# **Tůlavé tenisky v Mexiku**

Lukáš Lucky Lučenič

Tůlavé tenisky



**Text a fotografie: Ing. Lukáš Lucky Lučenič**

**Jazyková korektúra: Mgr. Jana Neužilová**


**Grafické úpravy: Jitka Režná**

**ISBN: 978-80-570-5332-3**

**Copyright Túlavé tenisky © 2023**

**[www.tulave-tenisky.sk](http://www.tulave-tenisky.sk)**

**Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nemôže byť použitá alebo reprodukováaná, uchovávaná v informačných systémoch alebo šírená v akejkoľvek forme a akýmkoľvek spôsobom: elektronicky, mechanicky, kopírovaním, nahrávaním, skenovaním, alebo inak, bez písomného súhlasu majiteľa autorských práv, s výnimkou citácií v rámci recenzií.**



*Venovanie*

*Túto knihu venujem všetkým,  
ktorí sa neboja spoznávať svet.*



## ***Prológ***

Milí čitatelia,

držíte v ruke môj knižný debut z putovania po zaujímavých miestach Mexika s príznačným názvom Túlavé tenisky v Mexiku. Som nesmierne vďačný, že v mojej prvej knihe môžem s vami zdieľať svoje cestovateľské zážitky a dobrodružstvá z objavovania krásnej a na históriu nesmierne bohatej krajiny ležiacej v južnej časti Severnej Ameriky medzi Tichým oceánom a Karibským morom. V tejto knihe vám chcem porozprávať o reálnom živote v Mexiku, chcem vás presvedčiť, že Mexiko nie je len krajina drog a drogových dílerov, ako ju zobrazujú mnohé filmové produkcie, ale krajina s množstvom úžasných ľudí milujúcich život, krajina dobrého jedla, rozmanitých kultúr a tradícií. V neposlednom rade je Mexiko krajinou s množstvom historických pamiatok, veľkolepých architektonických stavieb, dlhých slnečných pláží a prenádherných prírodných scenérií.

V knihe rozhodne neľadajte návod na dovolenku v luxusných turistických destináciách či odporúčanie na pobyt v prepychových hotelových rezortoch. Práve naopak, počas cesty po Mexiku sa snažím týmto miestam vyhýbať, skôr sa snažím splynúť s miestnymi obyvateľmi s cieľom spoznať ich skutočný každodenný život, mentalitu, kultúru, tradície, gastronómiu a ich spôsob života. Encyklopedické poznatky o Mexiku sú obohatené mojimi autentickými zážitkami, osobnými dojmami a skúsenosťami z miest, ktoré som v tejto krajine navštívil. Taktiež vám ponúkam zopár „trikov“, ako si užiť cestovanie po tejto exoticknej krajine.

Prajem vám príjemné čítanie. Dúfam, že pre mnohých z vás bude moja kniha inšpiráciou na návštevu tejto úžasnej krajiny.

*autor*

## **Prečo cesta do Mexika?**

Keď sa povie Mexiko, mnohí z nás si predstavia drogy, gangy, kartely, zbrane, kriminalitu, korupciu, znásilnenia, prepadnutia, násilie a krádeže. Iným sa pri slove Mexiko vybaví veľké špicaté klobúky, kaktusy, tequila, pikantné jedlá, speváci mariachis, dlhé slnečné pláže, Indiáni, Mayoovia, Aztékovia a krásne historické pamiatky. Áno, to všetko ponúka Mexiko. Ponúka toho ešte oveľa viac. Záleží len na nás, na čo sa zameriame. Pretože Mexiko je krajina obrovská a rôznorodá. Nie všade sa predávajú drogy a zabíjajú gangy navzájom. Nie všade sa dajú piť tie najlepšie tequily na svete. Mexiko je nádherná krajina s dlhou históriou, bohatou kultúrou, krásnou architektúrou a chutnou kuchyňou. A hlavne – žijú v nej úžasní a neobvykle pohostinní ľudia. Ľudia sú základ úspechu Mexika. Na každom mieste, na celom svete je to vždy len a len o ľuďoch a ich prirodzenosti.

Dôvodov, prečo som sa rozhodol navštíviť práve Mexiko, je niekoľko. Prvým dôvodom bola túžba po zmene. Neúspech v práci, neúspech v láske, v osobnom živote ma donútili vystúpiť z komfortnej zóny a zmeniť prostredie. Ísť von medzi odlišných, inak zmýšľajúcich ľudí. Chcel som zmeniť svoj život k lepšiemu. Potreboval som prítomnosť odlišnej kultúry. Moje telo si žiadalo trochu slnka a morského vánku.

Druhý dôvod bol ten, že ma už dlhšiu dobu ťahá do oblasti Karibiku akási ťažko opísateľná magická sila. Niečo ako magnet, nevysvetliteľná energia, ktorá vás silno priťahuje. Je to ako volanie vnútorného hlasu z minulého života. Zložité na vysvetlenie, ešte ťažšie na pochopenie. Ako nejaký paranormálny jav. Zdokonalenie sa v španielčine bol ďalším mojím dôvodom na návštevu Mexika. Učím sa španielčinu už niekoľko rokov. Chcel som si overiť svoje jazykové znalosti v praxi a dohovoriť sa španielčinou v cudzine.

A posledný, no veľmi podstatný dôvod vycestovať do Karibiku, bolo priateľstvo na diaľku. V Mexiku totiž žije moja kamarátka Frida a ja som zatúžil navštíviť ju.

Kúpil som si letenky a už som len netrpezlivo čakal. Nemal som žiadny plán, žiaden itinerár. Len túžbu vypadnúť odtiaľto minimálne na tri mesiace. Nevedel som o Mexiku prakticky nič. Nepoznal som žiadne zaujímavé miesta okrem zopár turistických oblastí. Aby som neprišiel do cudzej krajiny ako „taký nevzdelaný človek“, niečo som si o Mexiku naštudoval. Stále som však nevedel, ktoré miesta navštíviť, aby som si výlet užil, aby sa mi tam páčilo.



Jedného dňa som na internete spoznal Lindu. Linda bola v Mexiku už niekoľkokrát a organizovala dobrodružné cesty po Mexiku. Ale trochu inak. Nie ako cestovná kancelária, ale len tak pre radosť. Pre radosť z toho, že môže byť v Mexiku, že môže objavovať jeho krásy a sprostredkovať ich druhým zvedavcom. Mala pripravený plán cesty a itinerár. Mala naplánované zaujímavé a dobrodružné expedície. Neváhal som a rozhodol som sa pridať k nej. Linda zverejňuje svoje itineráre na Facebook stránke Poznávaní Mexika s Lí.

Keď som sa kamarátom zdôveril, že vycestujem do Mexika, reakcie niektorých z nich boli nečakané. Snáď sa odtiaľ vrátiš celý. Dúfam, že ťa tam neokradnú. Nezabudni mi priniesť nejaké drogy! Dávaj si na seba pozor a nebav sa s nikým cudzím! Žiadne povzbudivé slová.

Možno aj to bol dôvod, prečo som si pred cestou začal čítať rôzne články o krajine, kam som sa rozhodol uniknúť, a oficiálne informácie na stránkach ambasády alebo na oficiálnych stránkach Ministerstva zahraničia. Priznám sa, bol som zdesený až vystrašený z toho, čo som sa dočítal. Chvíľu som rozmýšľal, či cestu nezruším a nevrátim letenky. Z tých článkov išlo toľko strachu, že som bol vydesený na smrť. Je veľmi smutné, že Mexiko má vo svete takýto imidž. A oficiálne webové stránky tento nepekčný obraz Mexika ešte zdôrazňujú a šíria.

Našťastie, pravda je úplne iná a z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že Mexiko je nádherná krajina. Žijú tam úžasní ľudia. Snažil som sa nesústredovať na negatívne aspekty a chcel som pocítiť život Mexičana na vlastnej koži. Chcel som si vychutnať pravé mexické jedlo, skúsiť pravú mexickú tequilu, tradičný nápoj mezcal a zažiť atmosféru nefalšovaného Mexika a reálneho Mexičana. Snažil som sa vyhybať luxusným hotelom a veľkým rezortom, ktoré ponúkajú cestovné kancelárie. Túžil som po maximálne autentickej atmosfére mexického sveta. Myslím, že vďaka Linde a Fride sa mi podarilo zažiť nefalšovanú, bohatú, dobrodružnú cestu, počas ktorej som spoznal novú krajinu, nových ľudí i sám seba.

Prípravy na cestu neboli jednoduché. Z dôvodu, že sme sa chystali navštíviť rôzne oblasti s rôznymi teplotami a klímou, som si pribalil viac druhov oblečenia. Avšak zbytočne. Hoci som teplotkrvný tvor, mikinu som mal oblečenú asi len dvakrát za celú dobu. Ostatní spulucestovatelia občas použili aj bundy či svetre. Som zástanca cestovania len s batohom, pretože človek vlastne toho veľa nepotrebuje. Ak necestuje na koniec sveta

na odľahlú púšť či vysoko do hôr, tak si vždy môže kúpiť to, čo potrebuje. Oblečenie sa dá vyprať prinajhoršom aj v potoku.

Lenže ja som sa tentokrát rozhodol inak. Okrem batohu som si zobral aj veľký kufor. Vedel som, že sa stretnem s Fridou a jej rodinou. Vedel som, že sa nejaký čas u nich zdržím. Vzal som si so sebou kufor plný typicky slovenských a českých produktov. V kufri nechýbali české pivo, lázeňské oplátky, naša Fidorka, Mila, Horalky, kakaové rezy či víno. Pre jej mamu som vzal kvalitnú kozmetiku a drahý sprchový gél známej českej značky. Nechýbali vtipné ponožky slovenskej značky a tričko. Keďže si všetci myslia, že žijem ešte v Československu, tak som so sebou ťahal náučnú literatúru a informačné letáky o Česku a Slovensku, aby spoznali rozdiel medzi Českom a Slovenskom a prírodné krásy dvoch spriaznených krajín strednej Európy.

Môj prílet do Mexika bol o pár dní skôr, ako sa začínala naša spoločná dobrodružná expedícia s Lindou. Dal som si rezervu na zoznámenie sa s rodinou a priateľmi Fridy a takisto som chcel navštíviť niektoré miesta, ktoré neboli v ponuke našej sprievodkyne Lindy.

## **Čo by sme mali vedieť**

Na to, aby sme pochopili rôzne súvislosti, je najprv potrebné aspoň trochu poznať históriu Mexika a základné údaje o krajine. Táto kniha nie je náučná odborná literatúra o Mexiku, ale na pochopenie sú niektoré informácie potrebné. Poznatky sme čerpali z informačných letákov, informačných panelov alebo od miestnych sprievodcov, preto za pravosť niektorých informácií neručím. Rozhodne nie za pravdivosť niektorých legiend.

Mexiko sa celým menom nazýva Spojené štáty mexické (španielsky *Estados Unidos Mexicanos*). Je rozdelené na 32 častí. Z toho je 31 spolkových štátov a posledná časť je oblasť hlavného mesta Ciudad de Mexico alebo tiež nazývané Mexico City. Krajina sa rozprestiera na západnej pologuli. Na severe susedí s USA a na juhu susedí s Guatemalou a Belize. Východ krajiny obmýva Karibské more, na západe krajiny nájdeme Tichý oceán. Zo sčítania ľudu z roku 2020 vyplýva, že v Mexiku vtedy žilo 126 miliónov obyvateľov. V blízkej dobe sa očakáva, že bude prelomená hranica 130 miliónov obyvateľov. Rozloha Mexika je takmer 2 milióny km<sup>2</sup>. Pre ilustráciu je to približne ako rozloha Slovenska, Česka, Poľska, Nemecka, Francúzska,

Belgicka, Španielska a Portugalska dokopy. Vzdialenosť zo severu krajiny až na južný cíp Mexika je okolo 3 000 km. To je ako z Portugalska až na Ukrajinu. Takmer cez celú Európu. Verím, že toto prirovnanie je dostatočné k ilustrácii gigantických rozmerov Mexika. Od severu na juh sa tiahne vysočina, v nej sa striedajú vysoké hory a kotliny. Najvyššia hora je sopka Pico de Orizaba, tiež známa ako Citlaltépetl s výškou 5636 metrov nad morom. Druhý najvyšší vrch je jazykolam, sopka Popocatepetl s výškou 5452 metrov nad morom. Mimochodom obe sopky sú aktívne. Okrem nich sú v Mexiku aj ďalšie sopky. Preto sú v regiónoch blízko sopiek časté zemetrasenia. Od hrozieb zemetrasenia nie je chránené ani samotné hlavné mesto Ciudad de Mexico (CDMX).

Oficiálna mena je mexické peso, ktoré má podobný znak ako dolár. Oficiálne úradný jazyk Mexika nikde nie je definovaný, ale najpoužívanejším jazykom je španielčina. Dodnes je možné stretnúť ľudí používajúcich staré indiánske jazyky, ako napríklad nahuatl či mayštinu. Taktiež sú zachované niektoré informačné nápisy alebo tabule aj v týchto indiánskych jazykoch. Drvivá väčšina populácie sa hlási ku kresťanskej viere.

Zloženie populácie je rôznorodé. Populácia Mexika sa nazýva mestická. Vznikla krížením indiánskej a európskej rasy. Veľa ľudí sa hrdo hlási k indiánskym koreňom a ich jednotlivým kmeňom. Je tu možné nájsť aj prisťahovalcov z Filipín či regiónu Blízkeho východu, prevažne žijúcich na Yucatánskom polostrove.

Celú históriu Mexika je možné rozdeliť do troch období. Prvým obdobím je samotný počiatok, taktiež nazývané predkolumbovské obdobie. Podľa archeologických nálezov údajne existoval život v Mexiku už pred 30 000 rokmi. Neskôr boli odhalené dôkazy o civilizovanej spoločnosti približne 5000 rokov pred naším letopočtom. V tomto období žili na území Mexika Olmékovia, Mixtékovia, Aztékovia, Toltékovia a Mayovia. Napríklad Mayovia sú považovaní za najvyspelejšiu civilizáciu tej doby. Ich stavby môžeme obdivovať dodnes. Boli výborní v architektúre, technológii, matematike, ale aj v astronómii. Najznámejším dielom je ich kalendár, ktorý v roku 2012 desil celý svet. Bol to ten kalendár, ktorý podľa nášho výkladu predpovedal zánik sveta.

Od 16. storočia, teda od španielskej invázie, sa toto obdobie nazýva kolumbovské obdobie. Dôležitou postavou tohto obdobia bol conquistador Hernán Cortés. Bol to prvý Európan, ktorý navštívil územie Mexika a začal kolonizovať pôvodné aztécke kmene. Samozrejme, že sa proti tomu začali pôvodní obyvatelia brániť. Lenže Španieli boli technologicky vyspelejší, a tým pádom dokázali poraziť aj početnejšie vojsko Aztékov. Španieli založili novú krajinu nazývanú Nové Španielsko a tiež na troskách aztéckeho hlavného mesta Tenochtitlan založili nové hlavné mesto, ktorému dali meno Mexico.

Poslednou dôležitou historickou érou je obdobie od roku 1810 až dodnes. Konkrétne 16. september 1810 je považovaný za vznik samostatného Mexika. V spomínanom roku istí páni Hidalgo a Costilla viedli ľudstvo do revolúcie proti Španielom a proti otroctvu. V tomto období vzniklo známe „Viva Mexico“. V roku 1846 začala vojna medzi USA a Mexikom. Mexiko prehalo a stratilo územia v oblasti dnešných štátov Kalifornie a Nového Mexika. V tomto roku vyhlásil nezávislosť aj Yucatán, ktorý neskôr Mexiko získalo späť. V roku 1857 sa dostal k moci Benito Juárez, prvý mexický prezident s indiánskymi koreňmi. Benito Juárez je považovaný za veľmi dôležitého hrdinu mexickej histórie.

Neskôr vznikla republika, s ktorou je spojené meno Porfirio Diaz, ktorý sa stal mexickým prezidentom a zotrval v prezidentskom úrade takmer 30 rokov. Toto obdobie sa nazýva porfiriát. Diaz sa zaslúžil o veľký rozvoj Mexika vo všetkých oblastiach. Zároveň rozdelil celú spoločnosť do kategórií. Má to viditeľné následky dodnes. Diaz bol fascinovaný Európou, preto sa snažil do Mexika priviesť čo najviac európskych prvkov.

Potom Mexiko čelilo novej občianskej revolúcii, za ktorou stoja Pancho Villa a Emiliano Zapata. Cieľom bola pozemková reforma, pretože väčšinu pozemkov vlastnila vybraná skupina ľudí. Chceli spravodlivo rozdeliť pozemky, čo sa však zrejme nestalo a dodnes sa o tejto udalosti vedú spory. V roku 1917 bola ratifikovaná nová mexická ústava, ktorá platí dodnes. Počas ďalších rokov nechýbali demonštrácie či revolúcie a druhá svetová vojna.

Takto vyzerá prierez mexickej histórie v skratke. Vo vyššie uvedenom zostrihu mexických dejín sú spomenuté najdôležitejšie udalosti a osobnosti Mexika.

## **Deň prvý – Adios Europa**

Po nekonečných vyše dvanástich hodinách v lietadle prichádzam na migračné oddelenie. Pánovi odovzdám pas a som pripravený na krátky pohovor. Na otázku aký je účel cesty, hovorím, že dovolenka. Keď sa ma pán úradník spýtal na dĺžku pobytu, pri mojej odpovedi ho skoro prekotilo zo stoličky. Hovorím: „Tres meses.“ „Tri mesiace dovolenka?“ pýta sa ma. Neveriacky krútil hlavou, ako je možné, že chalanisko zo strednej Európy si môže dovoliť tri mesiace cestovať po Mexiku a nepracovať. Nezdá sa mu to, preto chce vidieť spiatočnú letenku. Po detailnom preskúmaní spiatočnej letenky mi dal do pasu pečiatku a pustil ma do krajiny.

Oficiálne som vstúpil na územie Mexika. Práve sa začína dobrodružná cesta po Mexiku. Rýchle si kupujem lístok na autobus do Playa del Carmen a idem hľadať autobusovú zastávku. Jeden autobus mi odišiel pred nosom, takže musím počkať polhodinu na ďalší.

Po príchode na hotel som narazil na prvý kultúrny šok. Udivene zisťujem, že toaletný papier sa po použití nesplachuje do toalety, ale samostatne sa hodí do odpadkového koša. Nie je to prvýkrát, čo tento zvyk vidím, ale rozhodne si musím na to zvyknúť. Našťastie, keď sa posadím na toaletu, rovno v úrovni očí mám veľké farebne zvýraznené upozornenie, ktoré mi hovorí, ako mám narábať s toaletným papierom po použití. Nemôže sa stať, že použitý papier nehodím do koša.

Po prebdených takmer dvadsiatich hodinách sa konečne snažím zaspať. Som taký unavený, že sa mi nedarí usnúť. Pol hodinu sa prehadzujem v posteli. Ani sa nedivím, pretože nikto v Playa del Carmen nechodí spať o deviatej večer. Z hotelovej izby je počuť spev mariachis a hlasná hudba z okolitých klubov a barov.

Bienvenido a Mexico, Lukáš!

## **Vitajte v Mexiku**

V Mexiku netečie z kohútika pitná voda. Neďaleko hotela som našiel malý obchod s potravinami, kde som si kúpil vodu. Obchod je vzdialený asi 60 metrov. Lenže keď som sa vrátil na hotelovú izbu, bol som spotený, ako keby som tých 60 metrov utekal šprintom. Ani Usain Bolt pri zabehnutí nového svetového rekordu sa tak nespotil ako ja. Vysoká teplota, silné slnečné

lúče a enormná vlhkosť bola pre telo ďalší veľký šok. Radšej som sa natrel opaľovacím krémom. Čelo, tvár, krk, ramená, ruky, nohy... Môžem vyraziť na pláž a do mesta.

Mesto Playa del Carmen je turistické mesto. Je to typická dovolenková destinácia pre ľudí z Európy alebo USA. Pláž je relatívne čistá a dlhá. Prekvapuje ma, že nie je vôbec plná. Očakával som, že na pláži bude veľa turistov chytajúcich bronz, no realita je iná. Začal som svoju prechádzku po pláži neďaleko terminálu lodí. Je to hlavné spojenie s ostrovom Cozumel. Každú hodinu sa na lodiach vystriedajú desiatky až stovky turistov pendlujúcich medzi ostrovom a pevninou.

Na druhej strane od terminálu lodí je vybudovaná časť mesta Playacar, kde je obrovské množstvo veľkých rodinných domov a vil s krásne upravenými trávnikmi a bazénmi s čistou vodou. Na prvý pohľad tu nie je nič zvláštne. Lenže keď človek sleduje ulicu pozornejším okom, zistí, že majitelia domov nie sú Mexičania. V tejto oblasti majú svoje nehnuteľnosti bohatí Európania a Američania. Na ulici je počuť nemčina, francúzština a americká angličtina. Mexičania tu sú vidieť len ako služobníctvo, ktoré sa stará o nehnuteľnosti. Veľa domov a vil je prázdnych a ľudia ich využívajú len na pár dní v roku ako svoje letné sídla.

Hlavná tepna celého mesta Playa del Carmen je Piata ulica známa pod španielskym názvom Quinta Avenida. Je to päť kilometrov dlhá ulica, ktorú lemujú obchody so suvenírmí, reštaurácie, bary, lekárne, zmenárne, rýchle občerstvenia, obchody s oblečením, pouliční umelci a predajcovia všetkého možného vrátane omamných látok. „Lístky na trajekt, lacný hotel, prosti-tútky, drogy, taxi...“ kričí na ulici miestny predavač, snažiaci si zarobiť pár pesos. Ráno je ulica prázdna. Večer sa mení na plnú promenádu. Na večernej prechádzke si musím dávať pozor, aby som do niekoho nenarazil a nestúpil niekomu na nohu. Je to miesto so zvláštnou atmosférou. Miesto, kde sa večer žije. Na upútanie pozornosti návštevníkov z každého obchodu a baru hrá hlasná hudba. Z každej prevádzky iná. Z jedného počuť tóny tradičného mexického reggaetonu, v druhom sa ozývajú divoké basy elektronickej hudby a v ďalšom sa snažia mexickí speváci mariachis upútať pozornosť spevom a živou hudbou. Aj z okolitých ulíc sa valia tóny hudby – z rozpadnutých áut, ktorých hodnota audio systému je dvakrát vyššia ako hodnota celého auta.

Neďaleko malého kostolíka na námestí sa nachádza improvizovaný amfiteáter, kde nechýba kultúrny program pre turistov. Jedným z nich je vy-

stúpenie Indiánov, ktorí prezentujú kultúru mayských pôvodných obyvateľov. Zafarbení a po celom tele dekorovaní za zvukov bubnov tancujú a predvádzajú rituály podobne, ako to robili pôvodní Mayovia.

Dívam sa na vysoký stĺp, po ktorom lezú hore muži oblečení v tradičných výrazne farebných mexických krojoch. Napadlo mi, či snád' nebudú chcieť z tej výšky skočiť. Chvíľu tam len tak sedia a snažia sa upútať pozornosť návštevníkov. Zatiaľ čo jeden z nich píska na píšťalku, ostatní sa pripravujú na zoskok. Najprv som nechápal, čo sa deje, ale potom mi jeden miestny sprievodca vysvetlil pointu tohto rituálu.

Táto mexická tradícia sa nazýva voladores. Muži ceremoniálom ďakujú bohom za vodu. Tento akt sa odohrával, keď bolo dlhšiu dobu sucho a oni potrebovali milosť u bohov. Tak im začali tancovať vysoko nad zemou. Tanec vo vzduchu pripomína let vtáka. Je to tradícia stará asi 1500 rokov. Muži majú oblečené biele košeľe a červené nohavice, cez ktoré majú prehodené výrazne farebné šatky s ornamentami rastlín a kvetov symbolizujúce krídla vtákov a rozmanitosť prírody. Na začiatku aktu si ďalšiu šatku zaviažu okolo hlavy. Okrem šatky si na hlavu dajú čapicu, ktorá má dlhý závoj. Samotný tanec začína ešte na zemi, kedy sa tanečníci ukláňajú a krúžia okolo stožiaru na znak vďačnosti. Štyria muži spolu s „píšťalkárom“, vylezú na vysoký stožiar. Navrchu vysokého stožiaru si sadnú na drevený podstavec a začnú namotávať laná okolo stožiaru. Zatiaľ čo na zemi ich netrepežlivo sledujú desiatky zvedavcov, oni čakajú na ten správny moment, kedy im muž s píšťalkou dá znamenie na zoskok. Zavesení na nohách všetci štyria muži krúžia dole hlavou okolo stožiaru. Priviazané lano sa im postupne odmotáva a oni každou kružnicou špirálovito klesajú k zemi. Popri tom nechýba mávanie rukami.

Počas prechádzky po Quinte sa snažia rôzni predajcovia osloviť návštevníkov, aby im mohli následne predať suveníry alebo výlet loďou. Pri základnej konverzácii sa zvyknú pýtať návštevníkov na krajinu, odkiaľ pochádzajú. Pri vyslovení „Slovakia“ alebo španielsky „Eslovaquia“ sa väčšinou nechápavo pozerajú s otvorenými ústami. Nemajú tušenie, či je to krajina, mesto, názov planéty, z ktorej som prišiel, alebo som im práve vynadal. Niekedy stačí povedať „Czechoslovaquia“ a niektorí dokážu bližšie identifikovať lokalitu, z ktorej prichádzam. Veľa ľudí nás stále s Českom spája dohromady. Skúšal som niektorým vysvetliť, že sme sa už pred tridsiatimi rokmi rozdelili. Avšak nedokázali pochopiť, ako je možné, že sa krajina len tak rozdelí na dve. Bez vojny, bez revolúcie, bez nepokojov. V tichosti zo dňa na deň sa z jednej krajiny stanú dve.

Pri potulkách som narazil na jedného miestneho predajcu výletov loďou. Pri konverzácii s ním som bol mimoriadne prekvapený, že pozná Slovensko a vie presne, kde leží. Nedalo mi to a spýtal som sa ho, ako je možné, že pozná Slovensko. Usmial sa a povedal mi: „Ja som žil niekoľko rokov v Londýne. Pracoval som tam v jednom hoteli. Tam som spoznal jednu milú dievčinu zo Slovenska. Volala sa Ivana a pochádzala z východného Slovenska. Vypila ďaleko viac alkoholu ako ja. A vôbec nebola opitá. Nechápal som, ako je to možné. Až neskôr mi vysvetlila, že tam u vás sa pije veľa alkoholu.“ Neudržel som sa a začal som sa smiať. Je vtipné, že aj na druhom konci sveta majú východniari rovnakú povest' ako aj u nás doma.

I keď je dnes Playa del Carmen primárne navštevovaná za účelom ničnerobenia a oddychu na pláži, tak aj toto miesto ukrýva v sebe dlhú históriu v podobe ruín mayskej civilizácie. Len pár stoviek metrov od hotelových rezortov ležia mayské ruiny. Medzi luxusnými vilami v časti Playacar a centrom Playa del Carmen sú pozostatky budov mesta, ktoré sa v mayskej ére nazývalo Xaman-Há. Názov mesta sa dá voľne preložiť ako Vody severu. Na tomto mieste sa stretávali ľudia, ktorých cieľom bola cesta na ostrov Cozumel, kde bola uctievaná bohyňa plodnosti Ixchel. Už v dobách predkolumbovskej éry bolo mesto Xaman-Há dôležitým komerčným prístavom. Obchodovali s rôznymi mestami od dnešného Veracruz až po krajiny centrálnej Ameriky, ako napríklad Honduras. Medzi zachovalé pozostatky historického mesta Xaman-Há patrí aj obranný múr. Zvyšky vápencových múrov dlhých stovky metrov a širokých okolo dvoch metrov sa rozprestierajú v niekoľkých lokalitách v Playacar. Je to dôkaz o prítomnosti civilizácie v dobe 1200 až 1500 rokov pred Kristom. Ruiny sa ukrývajú v príjemnom prostredí obklopenom stromami. Je to skvelý spôsob, ako relaxovať mimo silných slnečných lúčov.

Vrátil som sa do hotelovej izby až večer. Cítim nepríjemné pálenie kože. Hlavne v oblasti okolo členku a chodidla. Zistil som, že som sa celý natrel krémom proti spáleniu, ale na tieto miesta som zabudol. Pozorujem svoje spálené a opuchnuté nohy. Nie sú ani tak červené, ale skôr fialové. Na tenisky môžem rovno zabudnúť. Sandále si musím upraviť tak, aby sa do nich vošla moja opuchnutá noha.

Takto teda som si svoj prvý deň v Mexiku nepredstavoval. A nielen prvý deň, ale celý prvý týždeň. Snažím sa vyhýbať slnku. Pár dní som presedel na pláži pod strechou v bare a ticho závidel všetkým, ktorí sa mohli opaľovať na pláži. Od prvého dňa si aplikujem na spálenú pokožku krém



s obsahom aloe vera, ktorý som si kúpil v miestnej lekární za premrštnú turistickú cenu. Drahý špás moje spálené nohy a moja neopatrnosť!

Dnes večer som sa rozhodol skontrolovať kufor. Mal som taký divný pocit, že by bolo potrebné skontrolovať všetky darčeky. Otvoril som kufor a vidím vlhký, mastný flák. Môj vnútorný hlas mal pravdu. Niečo nie je v poriadku. Začnem otvárať všetky tašky v kufri a hľadám, čo sa mi do kufra vylialo. Rýchlou čuchovou analýzou zistujem, že to nie je alkohol. Takže pivo a víno zostali neporušené. Super, žiadna tragédia sa nekoná, to najdôležitejšie je nepoškodené. Lenže stále nemôžem nájsť zdroj znečistenia kufra. Najprv som si myslel, že je to fľaška s dezinfekciou na ruky, lenže ako pozerám, tak pozerám, fľaška je dobre zatvorená a nechýba v nej ani kvapka. Rozmýšľam, čo by to asi mohlo byť. Pre istotu otvorím tašku, kde sú darčeky pre Fridu a jej rodinu. Vtom začínam mať divný pocit. Nastal ten najhorší možný scenár. V kufri musel so mnou cestovať škriatok, ktorý otvoril kvalitný a super drahý sprchový gél a vylial takmer celý obsah na všetko oblečenie. Všetky textilie boli nasiaknuté sprchovým géлом. Postupne vyťahujem jeden pár ponožiek za druhým a vidím katastrofu. Nezostalo mi nič iné, len všetky ponožky a tričká ručne vyprať. Našťastie vo vybavení hotelovej izby nechýbali ramienka na zavesenie oblečenia, takže som ich dnes v noci využil všetky. Spomínaný nepríjemný incident mal aj výhodu. Všetky darčeky ohromne voňali.

Aby toho nebolo na úvod málo, tak ma postihli aj ďalšie nepríjemné komplikácie. Mexické jedlo spoločne s nedostatočnou hygienou urobili v tráviacom trakte veľké tornádo. Skúste si predstaviť, že nemôžem poriadne chodiť a do toho musím ešte často utekať na toaletu. Niekedy som ani nestihol vyjsť z kúpeľne, len som vo dverách urobil rýchlu piruetu ako Pluščenko na ľade v najlepších rokoch a utekal som naspäť. Teda poskakoval. Od normálnej chôdze či behu to veru malo veľmi ďaleko.

Zaujímavosťou niektorých mexických miest je označenie ulíc. Bežné ulice majú číslovanie (Calle 20), hlavné široké bulváre majú názov po významných ľuďoch (Avenida Benito Juarez). Ulice sú postavené kolmo na seba, akoby ich stavali podľa pravítka. V niektorých mestách je číslovanie ulíc nastavené tak, že zvislé ulice majú párne číslo a vodorovné ulice nepárne číslo. Tento systém pomáha pri orientácii po meste. Ak je ulica dlhšia, má k číslu pridanú svetovú stranu (Calle 20 Norte).

## Prvé stretnutie s Fridou

Je šesť hodín ráno. Cítim sa ako Will Smith vo filme Ja legenda. Chodím po prázdnych uliciach a nikde žiadnej živej duše. Ani sa nedivím, veď pred hodinou zatvorili posledné nočné kluby a bary. Prichádzam na pláž a užívam si prázdnotu a šum mora. Cítim jemný vánok s typickou morskou arómou. Po chvíli zbadám v diaľke prvé živé duše. Nie som teda jediný, kto prišiel na pláž privítať nový deň. Na horizonte morských vln sa nasmelo objavili prvé slnečné lúče, ich zlaté záblesky sa postupne viac a viac odrážajú z hladiny mora ako zo zrkadla a oslepujú ma svojím ostrým svetlom. Je to nenapodobiteľná nádherná šou našej prírody. Uvedomil som si, že je to veľmi dávno, kedy som naposledy sledoval východ slnka nad morom. Bolo to na trajekte do Helsiniek. Lenže vtedy mrzlo a fúkal nepríjemný ľadový víchor. A ja som zmrznutý stál na hornej palube trajektu a čakal, kedy vylezie „Oskar“ a zohreje ma svojimi lúčmi. Tentoraz je však situácia iná. Sedím na pláži len v tričku a šortkách. A pozorujem s úžasom toto prírodné divadlo.

Dnes sa cítim o trochu lepšie. Vlastne musím, pretože musím byť schopný fungovať. Dnes sa presúvam z Playa del Carmen do mesta Chetumal. Je to asi päťhodinová cesta autobusom. Ale najskôr sa musím dostať k správne mu autobusovému terminálu, pretože v Playa del Carmen sú až dva.

Našiel som ho, kúpil malé občerstvenie na cestu a už som pripravený pokračovať v objavovaní Mexika. Po celom Mexiku jazdí autobusová spoločnosť ADO. A hoci sme v Mexiku, jazdia celkom presne načas. Autobusy vyzerajú podobne ako u nás – žlté alebo zelené, nemenovaných spoločností. Až na to, že mexické autobusy majú oveľa viac priestoru na nohy, čo je paradox, pretože Mexičania sú všeobecne nízkeho vzrastu. V autobusoch umiestnené televízie premietajú cestujúcim počas dlhšej jazdy filmy. Nemajú stewardku, ale za to na každej zastávke nastúpia do autobusu predajcovia občerstvenia. Na našej dnešnej päťhodinovej ceste sú len tri zastávky. Našťastie všetky autobusy sú vybavené toaletami a naplno pustenou klimatizáciou.

I keď je cesta do mesta Chetumal kratšia ako z Európy do Mexika, aj tak sa po štyroch hodinách mrvím na sedadle a hľadám ideálnu polohu na pohodlné sedenie. Striedavo sledujem filmy a pozerám sa z okna. Okolité krajina je dosť monotónna. Najskôr dlhú cestu v okolí diaľnice lemovalo niekoľko hotelových rezortov a zábavných parkov, neskôr sa okolie diaľnice

zmenilo na džungľu. Porasty s množstvom stromov občas vystriedali nevelké lúky a osady s malými domčekmi.

Dôvod, prečo som sa vybral z Playa del Carmen do Chetumalu, je jednoduchý. Bude tam na mňa čakať Frida. Teda aspoň dúfam, že bude čakať. Je to veľmi zvláštny pocit, stretnúť sa s niekým osobne po vyše roku takmer dennej internetovej konverzácie z druhej strany zemegule. Už veľa-krát počas našej konverzácie som jej spomínal, čo všetko by som chcel zažiť, až pricestujem do Mexika. Dokonca sme si spoločne vytvorili zoznam dobrodružstiev, ktoré chceme prežiť spolu. Veľa sme si písali o tom, aké by bolo super sa stretnúť osobne. Aké by to bolo príjemné konečne vidieť naživo osobu z obrazovky počítača či telefónu.

Jednej chladnej, zamračenej zimnej soboty sme si zavolali cez internet. Z ničoho nič som na ňu vytiahol informáciu, že vycestujem do Mexika a že sa čoskoro uvidíme. Jej reakcia bola dosť nečakaná. Bola z toho prekvapená, ba priam až šokovaná. Neverila tomu. Nechcela veriť, že za ňou pricestujem. Myslela si, že si z nej robím srandičky. Povedala mi, že vôbec nečakala, že nastane deň D, kedy sa reálne uvidíme. Viem, že som jej sľúbil už viackrát, že sa stretneme, ale vždy som musel svoju cestu z rôznych príčin presunúť. A tak už nedúfala, že sa reálne stretneme. Nevedela, či je to sen alebo skutočnosť. Alebo že by sa stala terčom vtipu so skrytou kamerou? Na prvý pohľad bola úplne vykoľajená a čiastočne zmätená. Uverila mi, až keď som jej ukázal itinerár a niekoľkokrát potvrdil, že ju neklamem. Zároveň sa veľmi tešila, že sa čoskoro, po takmer ročnom vzťahu vo virtuálnom svete, stretne so svojim európskym „amigom“.

A čo ja? Taký zvláštny pocit som ešte nikdy predtým nemal. Je pravda, že som sa už stretol s niekým zo zoznamky naslepo, ale toto je úplne iné. Píšeme si s Fridou viac ako rok a takmer denne. Vôbec to nie je konverzácia len o tom, ako sa máš. Vieme o sebe veľa. Zdieľame spolu naše problémy a trápenia. Vieme o sebe veľa osobných informácií. Celú dobu sme sa navzájom podporovali. Keď mal niekto zlú náladu, tak ten druhý sa ju snažil vylepšiť. Na základe fotiek z detstva poznáme blízkych rodinných príslušníkov a kamarátov. Je to až neuveriteľné, že vďaka internetu je možné vytvoriť také silné priateľstvo na takú veľkú vzdialenosť. A to dokonca s veľkým problémom rôznych časových pásiem.

Ak by ste mi pred rokmi povedali, že spoznám nejakú Mexičanku cez internet, budem si s ňou písať a jedného dňa sa s ňou stretnem a budem dokonca u nej bývať, tak vám to neuverím. Tento príbeh znie až absurdne,

ale je to realita. Som plný očakávania a nadšenia. Zároveň mám zvláštny pocit, pretože neviem, ako zareaguje, keď sa spolu stretne. Cez internet sme sa videli veľakrát, ale naživo je to iné. Čo ak neurobím na ňu dobrý prvý dojem podľa mojich predstáv? Čím viac sme bližšie k Chetumalu, tým viac sa cítim nervózne. Čo ak vystúpim na nástupišti a nebudem ju vedieť nájsť? Čo ak tam vôbec nebude? Čo ak si celú dobu robila zo mňa srandu a zistím, že v Chetumale ani nebýva? Čo ak nebýva v Mexiku vôbec? Čo ak tam na mňa budú čakať drogoví díleri a budú chcieť, aby som prepašoval drogy do Európy? A keď odmietnem, tak moje orgány predajú. Čo ak... môj mozog generuje stále viac a viac rôznych otázok. Naplňa ma pocit zvedavosti i neistoty. Čoskoro budú všetky otázky zodpovedané. Blížime sa k autobusovému terminálu v Chetumale. Napísal som Frida, že už prichádzame. Odpísala, že si ma nájde v príjazdovej hale. Pomyselné presýpacie hodiny sypú posledné zrnká piesku našej cesty. A ja sa čoskoro dozviem pravdu.

Bude tam Frida?

Vystupujem z autobusu, zoberiem kufor a pomaly smerujem do budovy autobusového terminálu. Pomaly nie preto, že by som mal strach, ale ešte stále mám opuchnuté a fialové nohy, takže nemôžem poriadne chodiť. Vstúpil som do príjazdovej budovy a rozhliadam sa. Všade naokolo je množstvo cestujúcich. Pozerám sa doľava, tam ju nevidím, pozriem sa doprava a... V diaľke vidím veľký modrý balón s nápisom „Welcome to Mexico“ smerujúci rovno ku mne. Balón naplnený héliom drží v ruke malé, rozto milé dievča s veľkým úsmevom. Jej krásne biele zuby rozžiarili celú príjazdovú halu a jej krásna tvárička sa približuje ku mne bližšie. A už stojí predomnou a neveriacky zízame na seba. Bolo to najvrúcnejšie objatie za posledné roky. Jej oči iskrili slzičkami šťastia. Mal som pocit, akoby som znovu našiel svoju obľúbenú stratenú hračku z detstva. Je to len ťažko opísateľný pocit. Bolo to niečo zvláštne, čo som nikdy predtým nezažil. V príjazdovej hale ma nečakala sama. Cítil som sa, ako v stretnutí z Pošty pre teba, pretože ma čakala v spoločnosti svojich najlepších kamarátok, ktoré celé naše stretnutie natáčali na kamery. Všetci cestujúci okolo udivene a nechápavo pozerali na nás. Krátko na to som spoznal aj jej otca a mamu. Ihneď ma vzali na večeru do reštaurácie a ja som prvýkrát pil nápoj nazývaný Jamaica.

Populárny nápoj Jamaica je vyrobený z kvetu ibišteka. Má tmavočervenú až fialovú farbu a nesmierne osviežujúcu chuť s miernym náznakom kyslosti. V Mexiku je tento nápoj veľmi obľúbený.

Na večeru sme si dali morské špeciality. Ja krevety s ryžou, Frida ceviche. Začali sa prvé diskusie naživo s jej rodičmi. Veľa sa pýtali o mne a o mojej krajine. Zaujímali sa napríklad, aké je momentálne počasie na Slovensku, zaujímali sa, prečo sme sa rozdelili s Českom na dve krajiny, takisto sa zaujímali, či mám prácu, priateľku a aké jedlá mám rád.

Všeobecne ľudia v Mexiku sa bavia o jedle pomerne často. Čo si mal dnes na obed? Kam ideš do reštaurácie na večeru? Včera som objavil novú reštauráciu so skvelým jedlom. Minulý týždeň som jedol najlepšie tacos na svete... Jedlo je pre nich vďačnou témou pri akejkolvek príležitosti. A teraz si skúste predstaviť, že sedím v reštaurácii s prázdny žalúdkom a čakám na objednané jedlo. Vtom mi jej rodičia začnú hovoriť, akú dobrotu budeme mať zajtra na obed, ako sa to bude pripravovať a perfektne to bude chutiť. No začali mi tiecť slinky, len čo som to počul.

## **Pevnosť Bacalar alebo ako som sa stal občanom štátu Quintana Roo**

Keďže som bol pre všetkých exotická návšteva z ďalekej Európy, všetci sa chceli so mnou stretnúť. Mal som pocit, že som prišiel z inej planéty, pretože každý sa na mňa pýtal. Už prišiel? Už je tu? Kedy ho uvidíme? Na tieto otázky odpovedala Frida denne svojim kamarátom, ale aj ostatným členom rodiny. Zvláštny pocit zo dňa na deň sa stať celebritou a ešte k tomu na opačnom konci sveta. Z Fridy sa stala moja manažérka, pretože mi plánovala rôzne stretnutia s jej blízkymi.

Do domu Fridy a jej rodiny prišla na návštevu jej babka. Začala bežne konverzovať s Fridou a jej rodičmi. Nečakala, že sa v dome ukrýva aj iný hosť. Keď som sa objavil v obývačke, babka na mňa vypleštila oči a pýta sa ma: „*Quién eres tú?*“ (A ty si kto?) Myslím, že bola jediná v širokom okolí, kto nebol informovaný o mojej návšteve. Okamžite sa strhla všetka pozornosť na mňa a jej babka sa ma okamžite začala pýtať na môj život na druhom konci sveta. Musím sa priznať, že babkina španielčina bola najlepšia. Jej som rozumel perfektne a úplne všetko a veľmi rád som sa s ňou rozprával. Babka sa mi zdôverila s rôznymi problémami, ťažkosťami a situáciami jej života. Aj veselými, aj smutnými. Pri konverzácií s babkou utekal čas nesmierne rýchlo. Rozprávali sme sa o rôznych témach. Až keď sme prešli k témam trochu kontroverzným, radšej som viac počúval, ako rozprával.

S Fridou a jej kamarátmi sme si urobili výlet do mesta Bacalar. Je to asi pol hodiny cesty autom. Cieľom krátkeho výletu bola návšteva historickej pevnosti a centra mesta.

Mesto Bacalar je teda vzdialené asi 40 kilometrov severne od mesta Chetumal. Žije tu približne 15 000 obyvateľov. Názov mesta pochádza, ako inak, z mayštiny a znamená Obklopený rákosím. Bolo založené približne v 5. storočí. Najväčším lákadlom mesta je krásna lagúna, ktorej farba sa mení v závislosti od uhla slnečných lúčov. Lagúnu navštívime neskôr. Dnes sme sa rozhodli ísť po stopách pirátov Karibiku a naše cesty nás zaviedli k historickej Pevnosti sv. Filipa. Pevnosť sa začala stavať v roku 1733 za účelom obrany mesta pred nájazdami ziskuchtivých pirátov. V minulosti bolo mesto vyplienené pirátmi, a preto tu bola postavená pevnosť. Slúžila k obrane mesta, ale aj ako kasárne s uloženými zbraňami a muníciou. Dnes sa v týchto priestoroch nachádza múzeum.

V Európe sa dĺžka cesty vyjadruje v kilometroch. V Mexiku sa bežne v hovorovej reči vyjadruje dĺžka cesty v čase. U nás hovoríme, že je to asi dvadsať kilometrov, tu sa hovorí, že je to asi pol hodiny cesty autom.

Pri vstupe do pevnosti Bacalar je potrebné zaplatiť vstupné. Prvýkrát v živote som mal možnosť stať sa dočasne občanom mexického štátu Quintana Roo. Ako je to možné? Jednoducho. Cenník je rozdelený do troch kategórií. Najviac platia turisti, o niečo menej platia obyvatelia Mexika a najmenej platia obyvatelia štátu Quintana Roo. Aj keď som najskôr protestoval, Frida sa rozhodla, že mi kúpi rovnaký lístok ako pre seba. Pokladník v malej búde nekontroloval, pre koho je ten druhý lístok. Videl pri búde malú mexickú slečnu, tak jej bez váhania predal dve vstupenky za najnižšiu cenu. A tak som dostal vstupenku pre občana štátu Quintana Roo.

Pevnosť je postavená v klasickom tvare štvoruholníka s rohmi v tvare päťuholníkových špicov. V minulosti sa do pevnosti dalo dostať len jedinou možnou cestou. Tou bol padací drevený most. Dnes je most postavený z kameňa. Pevnosť kedysi chránilo až 24 kanónov. V priebehu rokov bola pevnosť viackrát zrekonštruovaná a vylepšovaná. V roku 1766 dostala pevnosť strážnu vežu, z ktorej je krásny výhľad na blízku lagúnu. Pevnosť je postavená v tesnej blízkosti lagúny, a tak výhľady na rôzne odtiene modrej farby

sú priam skvostné. V interiéri pevnosti sú na stenách maľby, znázorňujúce život v minulosti, a medzi stálou expozíciou sa nachádzajú 3D drevené modely lodí z obdobia 16.–18. storočia. Pevnosť je viac-menej dosť prázdna. Jediní obyvatelia sú leguány, vyhrievajúce sa na horúcich kameňoch.

V meste Bacalar otvorili novú reštauráciu s morskými plodmi, preto sme sa s Fridou a jej priateľmi rozhodli vyskúšať jej kvality. Všetci mi odporučili, aby som vyskúšal pokrm nazývaný ceviche. Je to pokrm zo surových morských plodov, napríklad z kreviet či slimákov. Morské plody sa marinujú v citrónovej alebo limetkovej šťave a neskôr sa do nich pridávajú cibuľa, korenie, papričky, zelenina a iné ingrediencie. Z môjho uhľa pohľadu je to niečo ako morský šalát. Objednali sme si jednu veľkú misu, kde si na tanier každý zoberie, koľko jeho žalúdok ráči. Okrem morských plodov sú na stole aj chrumkavé nachos a rôzne pikantné zmesi na dochutenie. Každý si môže pripraviť svoj pokrm podľa svojho gusta. Keďže som nepoznal miestne špeciality, Frida sa mi ponúkla, že mi z korenín pripraví jemnú omáčku, do ktorej si zamiešam morské plody. A pripravila mi ju naozaj bravúrne. Všeobecne nie som veľkým fanúšikom morských plodov, ale vďaka Fride som mal možnosť ochutnať niečo nové, niečo iné, čo mi chutilo. Pre Mexičanov je toto jedlo ako hlavné jedlo, no pre mňa osobne to bolo asi ako predkrm či šalát. Stále čakám, či čašník neprinesie veľký vyprášaný rezeň. No nepriniesol. Až do poslednej chvíle som jedným okom sledoval čašníka, či sa náhodou nejaký dobrý rezeň objaví. Až keď nám neskôr čašníčka priniesla na stôl účet, pochopil som, že žiaden rezeň už dnes nebude.

Večer sme zakončili u Fridy v dome aj s jej priateľmi. Pri príjemnej atmosfére s tónmi reggaetonu na pozadí a s pivom či vínom v ruke. V Mexiku sa dá kúpiť nápoj s názvom CaribeCooler. Je to alkoholický osviežujúci nápoj s množstvom cukru. Je to niečo ako chladené sladké víno v malej fľaši (0,33 litra) s takmer 5% alkoholu. V priebehu celého večera, zatiaľ čo sme diskutovali o mnohých rozdieloch medzi Európou a Mexikom, som ich vypil asi päť. Frida nechcela veriť, len nechápavo na mňa pozerala, že som sa z toho ani neopil. Vidno, že nepozná náš kraj, kde sme vyrastali na domácej pálenke.